

Spis treści

Tabula gratulatoria	5
Publikacje naukowe i recenzje prof. Michała Tymowskiego	7

SŁOWO WSTĘPNE

Błażej Popławski

Seminarium afrykanistik i historyków.....	27
---	----

I

Henryk Samsonowicz

„Pan” i jego państwo.....	33
---------------------------	----

Leonid E. Grinin

Early State Analogues and the Models of Early State Formation.....	45
--	----

Renée Hagesteijn

Fighting Floods and Foes – Early State Formation in The Netherlands.....	61
--	----

Grzegorz Myśliwski

Początki związków Wrocławia i Hanzy niemieckiej	79
---	----

Agnieszka Bartoszewicz

<i>Pauperes litterati</i> w polskich miastach późnego średniowiecza	93
---	----

II

Mirosław Nagielski

Długi Jana Kazimierza związane z finansowaniem działań wojny domowej w Rzeczypospolitej w latach 1665–1666	113
---	-----

Grażyna Szelągowska

- Duńskie „imperium kolonialne” i kult monarchii absolutnej
za panowania Fryderyka V. 133

III

Mateusz Wilk

- Historia i eschatologia w *Kitāb al-bida'* Muḥammada ibn Waḍḍāḥa 149

Justyna Olko

- Obcy, poganie, barbarzyńcy. Stereotypy etniczne we wczesnokolonialnym
Meksyku 165

Igor Chabrowski

- Chongqing i kultura popularna, 1920–1945 – w poszukiwaniu klucza
do przemian estetyki, mentalności i zachowań społecznych 181

IV

Dierk Lange

- Abwanderung der assyrischen *tamkāru* nach Nubien, Darfur
und ins Tschadseegebiet 199

Marek J. Malinowski

- Dzieje Afryki Południowej od ery prehistorycznej do końca XVI w. 227

Jerzy Zdanowski

- O genezie państwa na muzułmańskim Bliskim Wschodzie w okresie
przedkolonialnym 248

Bogdan Żurawski

- Τὰ σύμβολα τῆς ἀρχῆς*. Kilka uwag o nubijskiej ikonografii królewskiej
XI–XII w. 265

Holger Weiss

- The *kamfonse* of Dagbon – A Note on the ‘Southern Factor’ in the
Precolonial Voltaic Basin. 301

V

Henri J.M. Claessen

- Mothers and Sisters of Sacred Kings in Africa 319

Bronisław Nowak

Śmierć i pogrzeb *Namasole* – królowej matki w Bugandzie 336

Jean-Pierre Chrétien

Faire de l'histoire dans un pays de langue bantoue (le Burundi).
Les champs sémantiques du pouvoir et des liens sociaux 359

Jacek Łapott

Pochwała afrykańskiej tradycji oralnej (na przykładzie plemienia Dogon
z Mali). 374

Lucjan Buchalik

Trwałość słowa 391

VI

Ryszard Vorbrich

Pigmeje Baka – polityka i władza w społeczeństwie bez państwa,
czyli o ograniczeniach klasycznych koncepcji polityki. 413

Stanisław Piłaszewicz

Rękopis hausański jako przyczynek do biografii Samoriego Ture 425

Viera Pawliková-Vilhanová

Reflections on Islam and Other Faiths in the Contexts of the African Pasts 441

Michał Leśniewski

Przypadki Coenraada de Buysa, czyli kilka scen z życia południowo-
afrykańskiego pogranicza 455

Marek Pawelczak

„Aby dodać sobie odwagi czynionym hałasem”. Broń palna w Afryce
Wschodniej w XIX w. 474

Piotr Szlanta

Apartheid po niemiecku. Wywłaszczenia ludu Duala w Kamerunie
w latach 1906–1914 489

Alicja Kulecka

Antoni Rehman – nowoczesny badacz i obserwator południowej Afryki 508

Maciej Ząbek

Obrazy Afryki zamieszczane w czasopiśmie „Le Tour du Monde”
z perspektywy postkolonialnej 526

VII

Sławomir Szafrński

Bogusław Szerniewicz – znad Bajkału do Gwinei. Szkic do portretu
afrykanisty niepokornego 541

Bogumil Jewsiewicki

Quelle mémoire pour le présent? Quelques éléments de réflexion à partir de
l'expérience congolaise 551

Błażej Popławski

Status polityczny Zanzibaru w ramach Zjednoczonej Republiki Tanzanii 562

Catherine Coquery-Vidrovitch

Frontières africaines et mondialisation 582

Krzysztof Trzcinski

Przyszłość wieloetnicznego państwa w Afryce. Perspektywa
Ifeanyiego A. Menkitiego 595

VIII

Barbara Stępniewska-Holzer

Polityka instytucji żydowskich wobec państwa rosyjskiego. Białoruś
w pierwszej połowie XIX w. 623

Małgorzata Karpińska

„W rewolucjach bardzo potrzebne dziwaki” 637

Michał Kopczyński

Amerykański sposób produkcji. 649

Tadeusz Cegielski

„Pecunia non olet”? Wiktoriańska idea pieniędzy 666

Jerzy Tomaszewski

Politycy polscy wobec Słowacji w latach międzywojennych 692

Zakończenie

Tomasz Kizwalter

Równość i ład 707

Profesor MICHAŁ TYMOWSKI

urodził się 21 listopada 1941 r. w Warszawie, tu też się wychował i zdał maturę w V Liceum Ogólnokształcącym im. Króla Józefa Poniatowskiego.

W 1959 r. wstąpił na studia w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, z którym związany jest do dziś, a w 1961 został seminarzystą jednego z najwybitniejszych polskich historyków późnego średniowiecza i wczesnej nowożytności, prof. Mariana Małowista (1909–1988), twórcy pierwszego w Polsce seminarium afrykanistycznego. To za jego zachętą Michał Tymowski zajął się zawodowo historią Afryki przedkolonialnej i wczesnych państw oraz społeczeństw afrykańskich. W roku 1971 uzyskał na Wydziale Historycznym UW stopień doktora, a w 1981 – doktora habilitowanego. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1993 r., w 2001 r. został profesorem zwyczajnym. Od 1964 r. pracuje w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego; od 1968 do 1970 r. wykładał na ówczesnej filii UW w Białymstoku (obecnie Uniwersytet w Białymstoku), w latach 1984–1989 był kierownikiem Zakładu Historii Średniowiecznej na Uniwersytecie im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; od 1989 do 1993 r. był profesorem Uniwersytetu Paris IV-Sorbonne i dyrektorem Centre de la Civilisation Polonaise na tym uniwersytecie; w latach 1996–2000 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Stacji naukowej Polskiej Akademii Nauk w Paryżu; w roku 2002 był Zastępcą Przewodniczącego Wydziału I Nauk Społecznych PAN, a od 2002 do 2008 r. – dyrektorem Instytutu Historycznego UW.

Michał Tymowski kierował i uczestniczył w badaniach terenowych w Afryce zachodniej. Jest członkiem międzynarodowej interdyscyplinarnej grupy badawczej The Early State kierowanej przez Uniwersytet Lejdejski, prowadził wykłady zagraniczne na Uniwersytetach Paris IV-Sorbonne, École des Hautes études en Sciences sociales w Paryżu i Universidade Agostinho Neto w Angoli. Organizował i uczestniczył w dziesiątkach międzynarodowych konferencji naukowych poświęconych historii wczesnych państw i historii Afryki w Polsce, Francji, Włoszech, Holandii, Ghanie, Mali; jest członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego, Polskiego Towarzystwa Afrykanistycznego i paryskiego Société des Africanistes. Jest autorem 26 książek i ponad 230 artykułów wydanych w językach polskim, francuskim, angielskim, rosyjskim, chorwackim i bułgarskim, poświęconych pierwotnym organizacjom państwowym w Europie wczesnośredniowiecznej i w Afryce, historii wczesnych państw w Afryce zachodniej i dorzeczu Nigru (m.in. Timbaktu i Mali), antropologii politycznej, więzi społecznych, tradycji ustnej jako przekaznikowi tożsamości historycznej, pierwszym kontaktom Europejczyków z Afrykanami w XV i na początku XVI w.; jest redaktorem i współautorem monumentalnej *Historii Afryki* (Wrocław 1996) oraz wydawcą relacji z pierwszych podróży Europejczyków do Afryki.